

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

T.W.M. Beeloo (Volt)
(d.d.12 maart 2026)

Nummer
4366

Onderwerp
Versnellen energietransitie van geopolitiek belang

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

De huidige oorlog in het Midden-Oosten heeft opnieuw geleid tot onrust op de internationale fossiele energiemarkten. Volgens berichtgeving gaan de wereldwijde energieprijzen door het dak, onder andere door spanningen rond de Straat van Hormuz.¹ De effecten hiervan zijn direct merkbaar in heel Europa en dus ook in Zuid-Holland. Deze ontwikkelingen laten opnieuw zien hoe afhankelijk Nederland en Europa nog steeds zijn snel doorwerken in energieprijzen voor huishoudens en bedrijven.

Verschillende analyses wijzen erop dat een energiesysteem met een groter aandeel hernieuwbare energie minder gevoelig is voor dergelijke geopolitieke schokken.² Meer lokale duurzame energieproductie kan daarmee niet alleen bijdragen aan onze klimaatdoelen maar maakt ons ook economisch en geopolitiek weerbaarder. Tegelijkertijd bestaan er zorgen over knelpunten in het elektriciteitsnet en over mogelijke nieuwe afhankelijkheden in de energietransitie.

Ook als het gaat om energie is het van belang dat Europa minder afhankelijk wordt van niet-Europese mogelijkheden. Het versnellen van de energietransitie biedt daarvoor een oplossing. Daarom stelt Volt de volgende vragen.

- 1. Hoe beoordeelt het college de impact van de huidige oorlog in het Midden-Oosten op de energieprijzen voor huishoudens en bedrijven in Zuid-Holland, en welke regionale sectoren zijn volgens het college het meest kwetsbaar voor deze ontwikkelingen?*

Antwoord

De oorlog in het Midden-Oosten leidt tot fors hogere olie- en gasprijzen, die doorwerken in de energiekosten voor huishoudens en bedrijven in Zuid-Holland. Energieprijzen worden bepaald op nationale en Europese markten. De provincie heeft hierop geen directe invloed. Zuid-Holland kent vanwege het Haven Industrieel Complex en het glastuinbouwcluster een relatief energie-intensieve economie, wat de regio gevoelig maakt voor dit type prijsschokken. Ook de logistieke en transportsector ondervindt direct gevolgen van hogere brandstofprijzen. Binnen het midden- en kleinbedrijf is de impact ongelijk verdeeld: energie-intensieve branches zijn aanzienlijk kwetsbaarder dan dienstverlenende sectoren. Ook voor huishoudens geldt dat de impact ongelijk verdeeld is. Huishoudens met een laag inkomen, een slecht geïsoleerde woning of een aflopend energiecontract worden het hardst geraakt.

¹ [Energieprijzen door het dak nu eind aan Iran-oorlog niet in zicht is | NOS](#)

² [De oorlog in Iran laat zien: zonne- en windenergie maken Nederland veel weerbaarder | Trouw](#)

2. *Hoe beoordeelt het college de mate waarin de huidige energievoorziening van Zuid-Holland de regionale economie gevoelig maakt voor internationale prijsontwikkelingen van fossiele energiebronnen?*

Antwoord

De energievoorziening van Zuid-Holland is in hoge mate verweven met het internationale fossiele energiesysteem. De elektriciteitsprijs wordt in Nederland bepaald door de marginale productiekosten van gas- en kolencentrales (de merit order). Zolang fossiele centrales de prijs zetten, werken internationale prijsstijgingen direct door naar alle afnemers, ook wanneer een deel van de elektriciteit uit hernieuwbare bronnen wordt opgewekt. Daarnaast is een groot deel van de warmtevoorziening in de gebouwde omgeving en de glastuinbouw nog afhankelijk van aardgas. De transitie naar een energiesysteem met meer hernieuwbare opwek, collectieve warmtesystemen en energieopslag kan deze prijsgevoeligheid op termijn verminderen.

3. *Welke economische gevolgen voor bedrijven, werkgelegenheid en het investeringsklimaat in Zuid-Holland acht het college aannemelijk bij langdurig hoge fossiele energieprijzen?*

Antwoord

Bij langdurig hoge fossiele energieprijzen komt de concurrentiepositie van de energie-intensieve industrie in het HIC onder druk, met risico op productievermindering en verlies van werkgelegenheid. De glastuinbouw ziet marges dalen door hoge gaskosten. Hogere transportkosten raken de logistieke sector. Voor het MKB en huishoudens leidt hogere inflatie tot bestedingsverlies, wat de regionale economie als geheel raakt.

Tegelijkertijd maken langdurig hoge fossiele energieprijzen investeringen in hernieuwbare energie, energiebesparing en elektrificatie sneller rendabel, wat het investeringsklimaat voor duurzame bedrijvigheid kan versterken.

4. *Deelt het college de analyse dat een groter aandeel hernieuwbare energie Zuid-Holland minder gevoelig kan maken voor geopolitieke schokken in fossiele energieprijzen?*

Antwoord

GS delen deze analyse. Een groter aandeel hernieuwbare, lokaal opgewekte energie vermindert de afhankelijkheid van geïmporteerde fossiele brandstoffen en daarmee de gevoeligheid voor geopolitieke prijsschokken. Dit vereist naast meer hernieuwbare opwek ook investeringen in duurzame warmtebronnen, energieopslag, netinfrastructuur en flexibiliteit in het energiesysteem.

5. *Hoe schat het college in dat een verder gevorderde energietransitie in Zuid-Holland de economische effecten van een energiecrisis, zoals in 2022 of in de huidige situatie, had kunnen dempen?*

Antwoord

Zoals toegelicht bij vraag 2 wordt de elektriciteitsprijs in Nederland bepaald door de duurste centrale die wordt ingezet, veelal gas- of kolencentrales. De [analyse van Ember Energy uit oktober 2025](#) laat zien dat landen als Spanje door forse groei van wind- en zonne-energie erin zijn geslaagd deze koppeling tussen fossiele brandstofprijzen en de elektriciteitsprijs sterk te verzwakken.

Een verder gevorderde energietransitie met meer hernieuwbare opwek, collectieve warmtesystemen, elektrificatie, energieopslag en flexvermogen had ook in Zuid-Holland de impact van de huidige prijsschokken kunnen dempen.

6. *Welke concrete provinciale instrumenten en programma's zet het college momenteel in om bedrijven en huishoudens in Zuid-Holland minder afhankelijk te maken van volatiele fossiele energieprijzen?*

Antwoord

Het gehele provinciale energietransitieprogramma is erop gericht om meer duurzame en lokale energie op te wekken. Concrete instrumenten zijn onder meer het ruimtelijk faciliteren van wind- en zonne-energieprojecten, het stimuleren van collectieve warmtesystemen en lokale warmtebronnen, het programma Eerlijke Energietransitie gericht op een haalbare en betaalbare transitie voor alle inwoners, en het integraal programmeerproces voor een robuuste energie-infrastructuur.

7. *Ziet het college, in het licht van recente geopolitieke ontwikkelingen, aanleiding om binnen de provinciale bevoegdheden extra stappen te zetten om de energietransitie in Zuid-Holland te versnellen? Zo ja, welke stappen?*

Antwoord

De geopolitieke ontwikkelingen benadrukken de urgentie van het ingezette beleid. GS zetten zich binnen de kaders die door PS zijn gesteld en binnen de provinciale wettelijke bevoegdheden al stevig in om de energietransitie te versnellen. De belangrijkste belemmeringen voor verdere versnelling, zoals netcapaciteit, ruimtelijke procedures en beschikbare financiële middelen, liggen deels buiten de provinciale invloedssfeer.

8. *Hoe weegt het college binnen het provinciale energie- en industriebeleid het risico van nieuwe internationale afhankelijkheden voor kritieke grondstoffen, technologie of energie-infrastructuur?*

Antwoord

GS onderkennen dat de energietransitie nieuwe afhankelijkheden met zich mee kan brengen, bijvoorbeeld ten aanzien van kritieke grondstoffen en technologie. De transitie naar een meer decentraal energiesysteem (met lokale opwek, warmtebronnen en opslag) verkleint tegelijkertijd de gevoeligheid voor internationale verstoringen ten opzichte van het huidige, sterk op fossiele import leunende systeem. Via het integraal programmeerproces (pMIEK) en het Toekomstbeeld Energiesysteem geeft de provincie hier concreet invulling aan.

9. *Welke rol ziet het college, in het licht van recente geopolitieke ontwikkelingen en stijgende fossiele energieprijzen, voor kernenergie binnen de toekomstige energievoorziening van Zuid-Holland, en hoe ziet het college de mogelijke ruimtelijke of economische implicaties daarvan in de provincie?*

Antwoord

De provincie onderzoekt op dit moment de potentie van modulaire kerncentrales (SMR's) in Zuid-Holland. In de toekomstige energiemix is er mogelijk plaats voor kernenergie ter vervanging van fossiele opwek, naast energie uit zon en wind. De provinciale rol beperkt zich tot het ruimtelijk mogelijk maken van kernenergie; besluitvorming over de inzet ervan is primair een verantwoordelijkheid van het Rijk. In de context van de huidige geopolitieke situatie is het tijdspad relevant: wind- en zonne-energieprojecten kunnen binnen enkele jaren operationeel zijn.

10. *In hoeverre speelt het geopolitieke belang van energie-onafhankelijkheid een rol in het huidige energie- en klimaatbeleid van de provincie, en ziet het college aanleiding om dit aspect sterker te benadrukken in haar energie- en klimaatbeleid?*

Antwoord

Geopolitieke weerbaarheid is in het huidige beleid geen zelfstandige doelstelling, maar is wel een belangrijk positief neveneffect van de ingezette koers. De koers wordt ingezet op: meer lokale opwek, minder afhankelijkheid van fossiele import en een robuuster energiesysteem, wat alle bijdraagt aan energie-onafhankelijkheid. De huidige ontwikkelingen in het Midden-Oosten bevestigen de urgentie van dit beleid. Daarbij maakt de huidige crisis opnieuw zichtbaar dat geopolitieke kwetsbaarheid en sociale kwetsbaarheid samenhangen: de gevolgen van prijsschokken raken kwetsbare huishoudens en bedrijven het hardst.

Den Haag, 7 april 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff